

colp de grieu massa; / e cant ela l'ac pro batut / e *rossegat* e viltengut / --- / ieis de la cambra, l'us sarret» (v. 258), pel vers anterior es veu que aquí (com en un dels passatges del llibre de Dax, «au cabès lo prenerà, ni a la guole lo prenerà ni cotel lo trairà») es tracta de batre o rebolcar algú agafant-lo i torçant-lo pel cabells. Les nocions d'esbatussar i arrossegar-lo són quasi indestriables i hi pot haver una mica de les dues coses.

Queda clar que és la idea de fer rossegar, com a suplici, la que és bàsica i etimològica, i d'aquí vénen ben fàcilment les altres. Potser és ociós voler establir si el fr. *rosser* 'apallissar', i els seus ecos patuesos moderns del S. de França, són o no tan originaris com la de *rossegat* 'fer rossegar per animals', 'rossegar'. També als rossins i ròsses els bastonegen i apallissen, també els maltracten, també els arrosseguen cap al canyet. Encara que el fr. *rosser* no aparegui fins al S. XVII, essent una expressió de caràcter fortament afectiu això no prova que no sigui força més vell (generalitzat després gràcies a Lafontaine), i la seva *o*, no canviada en *ou*, comprova que és derivat de *rossé*.

De tota manera, no és *rosser* el que pot il·lustrar-nos sobre *rossegat*, sinó a la inversa. És mal orientat cercar (com féu Rohlf, *ASNSL* CLXV, 86-87; *Le Gc*, p. 55, § 234) un enllaç amb el port. i cast. *roçar* (avui *ROZAR*, *DCEC/DECH*), la història del qual és enterament diversa, i amb significats ben separats: 'rompre una artiga, netejar de mates i herbes', des del S. XIII (el derivat *roça* ja 980), molt més tard 'pèixer l'herba (parlant de les bèsties)' només des de 1596; d'on 'desgastar la superfície d'un objecte', 'passar-li a frec' [segle XVI, i un cas de 1383]; aquest ve de **RUPTIARE* 'rompre'; però tot això queda ben allunyat dels sentits i història del mot cat.-oc.: fóra debades enterbolir un procés ben establert per 700 anys de documentació contínua en dues llengües principals barrejant-hi mots recents, o de parlars locals. Inacceptable també l'ètimon **RUSTIARE* (postulat amb ben poca base per Wartburg) per explicar una variant *rossier* del fr. *rosser*, que apareix rarament en el S. XV, i que s'explica ben simplement —essent forma molt minoritària— per un encreuament dels dos sinònims francesos *rosser* i *frôiss(er)* (*FRUSTIARE*) tots dos d'etimologia ben establerta.

En els parlars occitans moderns apareix encara *arroussegà* «tirar, traïner» en gascò (i *arroussec* «traïneau» Palay), i *roussegà* 'passar el rasclé' al Roergue (Vayssier), l'extensió de la forma *arousegá* en el SO. occità ens la mostra el mapa «traïner» de l'*ALF* (i cf. *arousek*, mapa 1322 «traïneau»); espt. arrelat en els Pirineus centrals: Lavedà *arousegá* «traïner derrière soi qqch ou qqn.», *rousec* m., *rousegue* f. «long fagot que le bûcheron, et le plus souvent les femmes, chargent sur leurs épaules, et qui traîne à terre» (Cordier).

Cert que també hi ha una forma *roussà* occit., però aquesta és de data moderna, i d'extensió no gaire gran: «*roussà* herser», «déchirer, languir, battre» en el *TdF* (en el sentit de 'passar el rasclé' la porta l'*ALF* 1594 en algun punt de l'Aude) (si bé també hi ha *roussegá*. «rosser, battre» en el *TdF*, i *rousegá* «se rouler dans la

poussière» *ALF* 1894, i «charrier, traïner»). Aquesta forma abreujada s'explica com a formació regressiva, ni més ni menys que *ressà* ha sorgit modernament en lloc de *ressegar* 'serrar', provinent del ll. *RESECARE* (Gilliéron, *Scier dans la Gaule Romane*, 1905); o bé hi ha aquí senzillament una forma de compromís entre l'oc. ant.-cat. *rossegat* i el tipus francès *rosser*: car no perdem de vista que són formes recents i patueses.

Del cat., el verb *rossegat* va passar manllevat al murc. *rosegar* (GaSoriano). Un alt-arag. *zorrustiar* (que J. G. M. m'assenyalava a Anso, 1935) podria resultar d'un encreuament del nostre mot amb l'onomatopèic cast.-port. *zorrar* (*ZORRA*, *DCEC/DECH*); o bé va amb *arrast(r)ar*, que de tota manera hagué de donar-li la *-st-*.

DERIV: *Ròssec*, postverbal de tipus antic, amb accent inicial (tal com *tràsec*, *càvec*, *ràfega*, *mànc* etc.). En el sentit de 'endarreriment, quantitat que no s'ha pagat encara' el *DAG* el documenta abundantment des de mf. S. XV; també s'usava ja llavors per 'cua de vestit que s'arrossega': «vestits --- de tres palms de *ròssech*», doc. ross. de 1419 (*InuLC*); en aquest sentit figura en dos textos en prosa llgd. dels Ss. XIV-XV (zona Carcí-Montauban, *PSW* VII, 382), «són stades suscidades algunes questions e plets entre los senyors e alguns pagesos sobre lo pagament dels *ròssechs* que devien de llurs rendes ---», carta reial de 1488 (i cinc o sis cites semblants en *DAG* dels Ss. XV i ss.), «--- la falda de la roba o doblec; lo *ròssec* de la roba peniculantament», OPou (*ThPu*, 313).

L'antigor d'aquest arcaic tipus de postverbal i d'un mot tan important, encara realça més i més la data antiga del verb *rossegat*.

Modernament el tenim, d'una banda, com a nom d'acció, 'acció i fet d'arrossegar': «cabussa al fondal negre lo penyal que hi aguayta / y se l'endú, per *ròssec*, fet cendres y carbó / ---», *Atl* I, 36d (així ja el 1867, i ed. 1878); «Es Hèssper, que a l'Aurora badar sol les parpelles, / ans d'aclucar les seves son ull enlluhernat; / y, al vespre, apar que semble de voliors d'estrelles / lo cel, seguint lo *ròssech* del sol ja tramuntat», *Atl* X, 19d. Els seguidors: «No retornava de missa, que no portés seguidors al *ròssec*», Pons Mass. (*L'Auca de la Pepa*, 17). «Mentre la nit davalla, amb el seu *ròssec* de callades ombres, i s'escampen la lluna i las estrelles per la volta infinita»; «Tot ha passat! El teu vestit de *ròssec*, / el vel nupcial, les flors de taronger, / tots els trofeus de verge desposada / ---», Coromines (*Hores d'Amor*, O C, 1294b35, 1303.7f.).

Ben viu, i amb concrecions diverses de significat. 'Fet d'arrossegar troncs o carrassos': «per allà els baixen portant-los a *ròssek*» Cerdanya (Er, 1959); *fer ròssec* 'marcar-se, una pista d'estimbada de troncs, pel mig del bosc' Confient (Sança, 1960); 'estimballs de troncs' PnaVic (*CostManc* I, § 627). D'ací passa metonímicament a designar el camí mateix per on es baixen els troncs (lo *ròssek*) en els Ports de Besit (Carlares, 1934, a Bel ha donat nom a la *Costa l ròssek*, altres *ròsik*, 1961); al *ròssek* o *l'escorredor* Ribes de Freser (1935), i d'aquí es trasllada al canyet, paratge